

Logopedická péče u dětí s Downovým syndromem už od raného věku

Autor: Lenka Němečková

Komunikace je jednou z nejsilnějších potřeb člověka. Její dostatečná schopnost hraje významnou roli v rozvoji osobnosti, vzdělávání, zařazení do společnosti a samostatném životě každého z nás. Omezení v řeči a komunikaci vede k sociální izolaci a emočnímu strádání. Děti s trizomií 21 mají mnohdy v této oblasti handicap, ale odborným vedením a procvičováním v domácím prostředí ho lze zmírnit nebo dokonce zcela odstranit.

V povědomí široké veřejnosti bývá logopedie stále ještě velmi často mylně chápána jako obor zaměřený na pouhou nápravu výslovnosti u dětí předškolního věku. Logoped se však ve své praxi setkává s osobami všech věkových kategorií, od novorozenců po seniory. Také náplň jeho práce je mnohem širší než jen výše zmiňované poruchy artikulace. Do logopedické ambulance mimo jiné patří miminka, u nichž je riziko, že vývoj řeči nebude z jakéhokoliv důvodu probíhat přirozeně, dále pak děti, které nemluví nebo nerozumí v rozsahu odpovídajícím jejich věku, a děti s poruchami hlasu, sluchu či problémy v orofaciální oblasti.

Děti s Downovým syndromem mívají pro zvládnutí verbální řeči obvykle dobré předpoklady, nicméně dosažení jejího použití jako primárního komunikačního prostředku je pro ně dlouhodobý a namáhavý proces. Vývoj řeči u nich probíhá ve stejných etapách jako u dětí intaktních, avšak začíná později a postupuje pomalejším tempem. Důvodem může být různý stupeň mentálního postižení a fyziognomické odlišnosti v orofaciální oblasti, oslabení motoriky, krátkodobé paměti a sluchového vnímání či přidružená onemocnění.

U dětí s Downovým syndromem se od narození objevuje zpravidla několik charakteristických rysů, jež mohou negativně ovlivnit příjem potravy a rozvoj dovedností, potřebných pro správný vývoj řeči. Mezi tyto typické znaky patří celkově snížený svalový tonus těla, vysoké a úzké tvrdé patro, obtíže v síle, pohyblivosti a koordinaci čelisti, jazyka i rtů, problémy s dýcháním či přidružené poruchy zraku a sluchu.

Zahájení kvalitní logopedické a fyzioterapeutické péče je tedy z výše uvedených důvodů žádoucí již v prvních týdnech života dítěte po narození.

Zkušený logoped od raného věku napomáhá s ohlédáním správného postupu i usměrněním vývoje řeči dítěte, a to již od raného věku. Rodiče se pod jeho vedením učí poskytovat svým dětem podněty, adekvátní jejich vývojové úrovni, a nabízet jim pestré podněty ve správném pořadí. Zaměření logopedické péče a doporučované aktivity by proto u dětí s Downovým syndromem vždy měly být individuální, přizpůsobené konkrétním zvláštnostem a potřebám jednotlivého dítěte.

Obecně se jedná o techniky směřující k ovlivnění příjmu potravy, rozvoje oromotoriky a o podporu komunikace a vývoje řeči. Vyplatí se proto vyhledat odborníka, který má s touto problematikou praktické zkušenosti a v terapii zohlední její typický profil. Velmi důležité je včasné zahájení a všestranné zaměření nejen na rozvoj řeči, ale na všechny související oblasti a složky komunikačního procesu.